Päraft läbilugemift teistele edafi anda.

Wõru- ja Walgamaa põllupidajad!

Asunikud, riigirentnikud, wäikepõllupidajad!

Read koomale — ühiselt oma eluliste huwide eeft wälja walimiskastide juure!

Ar 929 C
Võru
Riigiraamatukogu
No B. 67433
23 sf. 1458

Kolme aasta eeft läksime wälja walimistele ühise lipukirja all: **Eesti on põlluharijate riik! Põllumajandus on riigi alus!** Sel suurel rahwaperel, kes hommikuft õhtuni ründab põllul tööd teha, kes ehitab, künnab, külwab ja kaewab; kelle süda ja hing on kokkukaswanud oma põlluga; rahwapere, kes werega lunastanud endale kodu ja kodumaa, — sel suurel, arwurikkal perel peab olema

määriline esitus seadusandliſes kogus.

Kes on seni Riigikogus kaitsnud põllupidajate huwisid? Kas on seda teinud **põllumeeste kogud,** kes endid meile eeftkostjateks pakuwad? On kindel tõsiasi: **põllum. kogud esitawad suurkapitaliste — suurte talude pidajaid, tööstureid, wabrikante, pankn, suuräri ringkondi.** Suurem hulk nende juhte on seotud ikka **mingisuguſe äriga** wäljaspool põllumajandust (K. Päts — kaubandus-tööstuskojas, börsi-komitees), elawad alaliſelt linnades, ſeft neil pole põldu (Hünerſon, Kohwer, Teetſow j. t.). Riigitüüril olles **on nad riigiraha juhtinud suurtööſtuſele** (Balti, Beckeri, Peetri j. t. tehaſed), **uperknuti lennanud äridele** (Atlanta, Kosmos j. t.) ja **pankadele** (Harju pank). Nendesſe ettewõtetesſe on ſulatatud üle 2 miljardi ſendi, mis ſinna „kinni külmanud" ja millest juba pankrottmeiſtrite hääks mahakirjutatud 700 milj. ſenti. Kes julgeb meiſt wäita, et ſee on ſündinud **riigi ja põllumajanduſe huwides?**

Selle erakonna eſiwõitlejad tahawad ainult ſelleks põllupidajate hääli, et „iſamaalſuſe ja riiklikkuſe" warjus kitſaid, omakaſupüüdlikke ihaſid rahuldada.

Kitſarinnalſus, ſallimatus, oskamatus iſeloomuſtawad nende tööd. Toome näiteid nende „omaſt" tegewuſeft, kus nad juhtideks: A.-S. „Külmetuſe" eeft, et ſealliha wäljaweo monopoli oma kätte ſaada, makſis O.-Ü. „Estoonia Eksporttapamajad" 35 milj. ſenti, milline ſumma on lagunud, wana ſisſeſeade eeft kui mahawiſatud, ometi peawad ſeakaswatajad ſelle kahju kinni maksma ja ongi ſeda juba teinud.

Wõru ſuurem tarwitajateühiſus „Põllumees", mis kogumeeſte juhtida, on nende „juhtide" läbi ligi 4 milj. kahju ſaanud. Keegi poole mõelnud nõuda ſüüdlaſte kindlakſtegemiſt ja kahju kinnimakſmiſt ühiſuſele, küll aga müüdi ühiſuſe maja maha!

Woru Seemnewilja Ühiſuſes õitſeb korruptſioon ja „omameeſte" politika: ſeemnewilja laene pikendataſe „mehiti", ſamuti tehaſe wiljahindadega. Selle aſutiſe wolinikuks ja juhiks on kogumeeſte palgaline agitaator.

Siis maawalitſuſes — pealinnas ei anna kogumehed ſotſidele kätt, teewad „tupitſaid" ja töötakiſtuſi — ſiin koos ſotſidega jagataſe „õnne ja õnnistuſt" Wõrumaale, takiſtataſe (ſotſide kaaſabil) agronoomiliſe abiandmiſe rahwale lähemaletoomiſt, ſepitſetaſe plaane, kuidas talupidajate kulul Wõhandu jõge reguleerida jne. Walgamaa elu juhtimine on nagu Wõrumaalgi ſotſialiſtide ja kogumeeſte käes, kes maaelu parandamiſeks midagi nimetamiswäärſet pole korda ſaatnud.

Kogumeeſte politika pankrotti ja taktiwaeſuſt tõendab weel aſiolu, et nad kergel käel walitſuſe ohjad andſid ſotſide kätte. On nad tänini julgenud oma walijatele wäljaõelda, miks nad ſeda tegid? Ei! Teiſte laimamiſe, wale ja mahategemiſega loodawad nad oma eſiſammu hääks teha. See ei lähe neil korda.

Kogumehed tahtſid enne walimiſi Asunikkude, Riigirentnikkude ja Wäikepõllupidajate koonduſele ja tema tegelaſtele ſurmahoopi anda,

ſeft nende ülesehitaw töö, mis ſihitud põlluharija rahwa kaſuks, leidis üldiſt tunnuſtamiſt ja ähwardab kogumeeſtel jalgu alt lüüa.

On ſotſialiſtid aſunikkude, riigirentnikkude ja wäikepõllupidajate huwide kaitſjad?

Nad on Karl Marx'i järelkäijad — tahawad ſotſialiſmi, kommuniſmi, on tööſtuſtööliſte erakond, liialdawad hoolekande ja teiſte ſeaduſte nõudmiſtega, mis ähwardawad ſuurte makſude pealetulekul põllupidaja hinge kinni nööriga. Sotſialiſtid ei taha wäikekohtade elustamiſt, maatööliſte maaga warustamiſt, inimeſte maale juhtimiſt ja uute aſunduſte loomiſt. Enam häda ja wilettuſt! Enam tööta tööliſi! on nende ſalajane ſoow, ſeft ſiis ſaawad nad hääli.

Töö- ja Rahwaerakonnad pole millalgi põllupidajate huwiſid tõſiſelt wõinud. Need erakonnad on tekkinud linnas, elawad ja püſiwad ſääl ja kaitſewad loomuliſkult linnakodanikkude, kaupmeeſte ja majaomanikkude huwiſid. Näiteks olgu linnade laen, mille eeft need erakonnad wõitleſid, kuid läbi ei laſtud wiia. Rahwaerakond on pealegi muutunud walmuliſkude erakonnaks, kelle iſu käib tiriku-mõiſate järele. Endiſte pattude ja eksimuſte eeft on nad ſamuti waſtutawad, kui põllum. kogud ja ſotſidki.

Peame küſima: miſſugune erakond ſiis kaitſeb kõige paremini põlluharija rahwa huwiſid, on põllupidajate pere erakonnaks?

Selleks on ja jääb

aſunikkude, riigirentnikkude ja wäikepõllupidajate koondus,

mis ürgjõuna iſe põllupidajate keskelt ellu kerkinud ja poliitiliſes elus mõjuwõimſaks teguriks kujunenud.

Mis on A. R. W. koondus Riigikogus ja Walitſuſes teinud ja mis ta kawatſeb tulewaſes IV. Riigikogus teha?

III. Riigikogus on püütud läbi wiia nõudmiſi, mis I-meſel A. R. W. koonduſe kongreſſil kolme aasta eeft waſtu wõetud. Tähtſamateks neiſt on: rendimäära alandamine, oſtuhinna normaalpinnani wiimine, kreposteerimiſe ſoodustamine, tuhandete uute eluaſemete loomine, krediidi juhtimine põllumajanduſe, popſikohtade eraldamine, mõiſatööliſte maaga warustamine, agronoomiliſe abi korraldamine erapooletul aluſel, aſunduskapitali ſeaduſe läbiwiimine ja maksmapanek, ikaldusfondi aſutamine, mööndunud aasta ikalduſe likwideerimine. Selles asjas tulewad eriti kogumehed A. R. W. koonduſe waſtu igaſuguſte alluſteta ſüüdiſtuſtega, waledega wälja, ſeft häältepüüdmiſel ei wali nad abinõuſid. A. R. W. koondus on igatahes kõik teinud, mis riigi majandusline olukord wõimaldanud. Ikalduſe kindlakſtegemine oli ju hiigla ſuureks tööks, kuhu wead juba kohaliſkude komiſjonide poolt ſiſſe wõiſid tulla. Riigi rahaline ſeiſukord ei luba igale ſoowitud ſuuruſes laenu anda. Küll on kogumeeſte juhtiwad tegelaſed, nagu Tonkman Läänemaalt, kui ikaldusabi peakomiſjoni liige, endale wäljapreſſinud pool miljoni ſenti ikaldus- ja teiſi laene, mille arwel mitmed põllupidajad pidid kas toetuſeſt ilma jääma wõi wähemaga leppima. Oma kaſu on kogumehed tagaajanud, mitte midagi hoolides kaasmaaharija hädadeſt.

Kõike, mis nende ajakirjandus äſſitawat ja ülesklhutawat („Kaja", „Teataja", „Elu"), A. R. W. koonduſe politika ja tegelaſte kohta kirjutawad, **on wale, laim ja wäljamõeldus.**

A. R. W. koonduſe poliitiliſed põhimõtted, programm ja tõkawad on **wäljakaswanud tegelikult põlduhariwa rahwa huwideſt ja waadeteſt.**

A. R. W. koonduſe tegelaſed on **tegelikud põlluharijad,** me endi poolt walitud inimeſed! Neil ei pruugi ſilmi maha lüüa tehtud töö ees, oma walija ees! Äſſitagu wastaſed niipalju kui oskawad!

A. R. W. koondus on ja jääb kogu maaharija rahwa omaks poliitiliſeks erakonnaks.

Meie nõudmiſed, mis wastuwõetud A. R. W. k. II. üleriiklikel kongreſſil, **on aluſeks me eſitajate tööle** IV. Riigikogus. Selleſt tõkawaſt nimetame ſiin oluſemaid ja tähtſamaid nõudmiſi.

Põllupidajad-aſunikud, kui ka omanikud, riigi- ja erarentnikud, wäikekohtade pidajad moodustawad omaette ſotſiaal-majanduſliſe kihi, mille aluſeks on wäikepõllupidamine. Selle arwurikka, tõöka ja riiklikult mõtlewa rahwakihi huwide kaitſjaks on A. R. W. koondus. **A. R. W. koondus on kõigi põlluharijate eſitaja.**

I. **Põllumajandus on Eeſti majanduſelu aluspõhjaks.** A. R. W. koondus tahab kõigeſt jõuſt kaaſa aidata, et põllumajanduſe toodang kiiresti tõuſeks, ſeks juhtida krediite aladele, kus läbikäik kõige kiirem.

Wäljaweetawate põllumajanduſeſaaduſte määrtuſt tõsta, et põllupidajad kõrgema hinna kääte ſaaksid.

Wäljaweedu juhtida põllupidajate oma ühiſtegeliſte aſutiſte kaudu, wõidelda monopoliſeerimiſe püüete waſtu.

Parandada põllufaaduſte transportoluſid ſiſeriigis kui ka ühenduſepidamiſes wälismaadega.

Maaparanduſe läbiwiimiſeks wõimaldada krediite nõutawal määral, pikema aja peale odawama protſendiga.

Ikaldustagajärgede likwideerimine ei wõi põllupidajatele, **kes laenudega koormatud,** ülesſaamata raskuſi tuua.

Piir panna **alawäärtuſliſte põllutööriiſtade ja maſinate ſiſeweole.**

Ar 929C
Võru-jõ

Põllumajanduselikku kutseoskuse tõstmiseks tihendada jaosk. agronoomide wõrk. Agronoomid peawad käsikäes töötama **omawalitsuse ja seltskondlikkude organisatsioonidega.**

II. **Krediitolusid tuleb lahendada põllumajandusele soodsatel tingimustel.** Raha juhtida elujõulistele majandusaladele ja ettewõtetele. Põllumajandusest kogunew kapital tuleb juhtida **tagasi põllumajandusse.**

III. **Asunduspoliitikat tuleb hoogsalt jätkata.** Rahwale tuleb maal elamise wõimalusi luua. **Meie nõuame asundusseaduse wastuwõtmist. Wäikemaapidamisi tuleb elujõulisteks muuta juurelõigete andmise teel,** püüda warustada neid karja- ja rohumaadega. **Suuremate talude** wabatahtlikku jagamist pärijate wahel tuleb soodustada, kindlustades neile **asunikkude õigused.** Wäiksemad siseweed anda põllupidajate waldamisele. Palgamaad rewideerimisele wõtta. Kõigiti soodustada ja hõlbustada asundustalude krediteerimist. **Ilma eelalgse nue maamõõtmiseta lubada krediteerida kroonuwaldades leidnuaid, kuid seni krediteerimata maapidamisi ühistel alustel asunikkudega.** Peame tarwilikuks majapidamiste warustamise metsaga. Metsawaestes kohtades ei tohi metsa müüa ärilisteks otstarweteks. Kõiki põllupidajaid warustada lihtsustatud korras ehitus- ja küttematerjalidega.

Maata inimesi, kel kalduwusi põllupidamiseks, tuleb warustada maaga, lunes uusi wäiketalusid kui ka ehituskrunte.

IV. **Maanteede seadus ellu wiia!** Post ja telefon kättesaadawaks maainimestele.

V. Tööstust ja kaubandust arendada osas, **mis teenib põllumajandust,** toetada ühistegewust.

VI. **Maksukoormat wiia allapoole.** Põllumajanduse huwides sisseweetawate kaupade kui ka esimese järgu tarbeainete pealt alandada tolle. Kinnistus- ja pärandusmaks tuntawalt alandada.

VII. **Maale wõimaldada enam kultuurilisi paremusi.** Ajakõrgusele wiia alg- ja kutseharidus!

VIII. **Riigiwõimu korraldamine wastaku meie wäikeriigi olukorrale.** Nõuame piiniliku lokkuhoidu, lihtsustamist ja riigiasutuste koondamist. Kohus maale, rahwale kättesaadawaks, asjade käik olgu kiirem.

IX. **Eesti iseseiswust tuleb kõigiti kindlustada.** Wälisrahu pandiks olgu sõbralik, rahutahtest juhitud wälispoliitika. Wälisesitused peawad kaasaaitama meie majandussuhete tihenemisele wälismaadega.

Püüda kaitsewäe kulude wähendamise poole. Toetada **kaitseliidu arenemist.**

Wabadussõjalastele antud lubadusi tätta.

Asunikkude, Riigirentnikkude ja Wäikepõllupidajate nimekirjad, Wõru ja Walga maakondade kongressile poolt ülesseatud, millest sajad põllupidajad osawõtnud.

A. R. W. koonduse Walgamaa nimekiri.

1) Penno, Rudolf, põllupidaja Haljal, Riigikogu abiesimees, A. R. T. Põllumajandusliidu juhatuse sekretär, „Uus Talu" wast. toimetaja, Ühistegelise Liidu, Masinat. Liidu ja kinnitusselts „Talu" juhatuse liige, Pikalaenu- ja Maapanga nõukogu liige, Haridusliidu juh. liige.

2) Zimmermann, Johannes, taluomanik Piirsalus, Asutawa Kogu, I, II ja III Riigikogu liige, Riigikontrolöör, endine põllutööministri abi, A. R. W. koonduse keskjuhatuse abiesimees.

3) Fuks, Johannes, wäikepõllupidaja-asunik ja kalamees Uulust, III Riigikogu liige, Pärnu maawolikogu juhataja ja endine Kuigatsi-Priipalu õpetaja.

4) Mahnke, Artur, asunik Sangastes, kultuurtehnik, A. R. W. koonduse Walgamaa komitee sekretär, A. R. W. koonduse Sangaste-Tiido osak. esimees ja Sangaste-Tiido põllumajandusühingu esimees.

5) Tuwikene, Johannes, asunik Kaagjärwes, Kaagjärwe wallawolikogu liige ja seltskonnategelane.

6) Wiilup, Alfred, asunik Karulas, Karula wallawanem, A. R. W. koonduse Walgamaa komitee esimees, A. R. T. Liidu Walgamaa komitee liige, Karula põllumajandusühingu esimees, Karula Ühispanga rewisjoni-komisjoni esimees ja seltskonna- ning ühistegelane.

7) Saral, Johannes, asunik Kuigatsi-Pringil, A. R. W. koonduse Kuigatsi osak. esimees ja seltsk.-tegelane.

8) Paap, Prits, asunik Kaagjärwes.

9) Jänes, Harry, asunik Karula-Igastes ja A. R. W. koonduse Igaste osak. juhatuse liige.

10) Sutt, August, asunik Pukas ja Puka põllumajandusühingu juhatuse liige.

11) Holts, Andres, wäikepõllupidaja-asunik Tahewas, A. R. W. koonduse Tahewa osak. esimees.

12) Pool, August, asunik Keenis ja A. R. W. koonduse Keeni osak. esimees.

13) Tuwi, Karl, asunik Kuigatsi-Soontagas ja A. R. W. koonduse Soontaga osak. esimees.

14) Sokk, Hermann, wäikepõllupidaja-asunik Jõgewestes, Jõgeweste wallawanema abi ja A. R. W. koonduse Jõgeweste osak. juhatuse liige.

15) Oksbek, Peeter, asunik Sangastes, A. R. W. koonduse Sangaste-Tiido ja Sangaste-Tiido põllumajandusühingu juhatuse liige.

16) Kurwits, Konstantin, asunik Sangaste-Restus, Sangaste wallawanema abi, A. R. W. koonduse Restu osak. esimees.

A. R. W. koonduse Wõrumaa nimekiri.

1) Kornell, Aleksander, asunik Uue-Antslas, III. Riigikogu liige, A. R. W. koonduse keskkomitee liige, wallawolinik, reserw-kapten, end. õpetaja.

2) Labi, Hans, asunik Wäimelas, Wõru Ühispanga asjaajaja — juhatuse liige, A. R. W. koonduse maakomitee liige, Rahwapanga ja Ühistegelise Liidu nõukogu liige.

3) Puusaar, Peet, asunik Waabinas, põlluteadlane, end. riigimaadeülema abi, A. R. W. koonduse maakomitee liige, Wõrumaa A. R. T. liidu juhatuse liige.

4) Eller, Karl, asunik Kasaritsas, põlluteadlane, end. riigimaadeülem ja põllutöökooli juhataja, A. R. W. koonduse maakomitee abisekretär.

5) Wald, Paul, asunik Wõru wallas, maamõõtja, A. R. W. koonduse maakomitee liige.

6) Jaarmann, Alfred, asunik Laswas, A. R. T. liidu Wõru maakonna juhatuse esimees, sama asutise kesknõukogu liige.

7) Torop, Kristjan, rentnik Wõru wallas, maawolinik, A. R. W. koonduse maakomitee esimees, algkooli juhataja, Nawi rmtk. seltsi juhatuse esimees.

8) Tammemägi, Leonhard, asunik Sännas, põllum. haridusega, A. R. W. koonduse tegelane, seltskonnategelane, ajakirjanik.

9) Zopp, Oskar, wäikepõllumees, wallawanem, A. R. W. koonduse maakomitee liige.

10) Kabun, Oskar, asunik Kasaritsas, A. R. W. koonduse maakomitee liige, Wõrumaa tulumaksu kom. liige.

11) Wiitkin, Alfred, asunik Loosis, A. R. W. k. Loosi osakonna esimees, seltskonnategelane.

12) Ploom, Jakob, asunik Krabil, end. wallawanem, A. R. W. k. Krabi osakonna esimees.

13) Kehrberg, Samuel, asunik Räpinas, endine õpetaja, Wõhandu piimaühingu ja Wõõpsu rahwaraamatukogu seltsi esimees.

14) Kleinson, Willem, asunik Wastseliinas, maawolinik, wallawolinik, Wõrumaa kinniswarade hindamise komisj. liige, kohaliku tulitõrje komando peamees, seltskonna- ja ühistegelane.

15) Rimmel, Hans, metsnik Eraste weres, taluomanik, end. sõjawäeametnik.

16) Husfar, Jaan, asunik Urwastes, abiwallawanem, Urwaste piimaühingu juhatuse liige-raamatupidaja, masinat. ühis. juhat. liige, end. haridusseltsi esimees.

17) Noorhani, Daniel, wäikepõllumees Wõru wallas, end. omaw. tegelane.

18) Steinberg, Johan, asunik Põlgastes, wallawolinik, põllumajandusühingu esimees, turbaühingu esimees, seltskonnategelane.

19) Tigason, Rudolf, asunik Wastseliinas, A.R.W. koonduse tegelane.

20) Elstein, Eduard, asunik Loosis, A. R. W. koonduse tegelane.

Kõik põllupidajad walimistele 11., 12. ja 13. mail.

Paneme walimisümbrikku ja walimiskasti ainult

Asunikkude, Riigirentnikkude ja Wäikepõllupidajate nimekirja!

A. R. W. koonduse Wõru- ja Walgamaa komiteed.

W. Pohlak'u trükikoda Wõrus 1929. a.